

॥ वैराग्य संदीपनी गोस्वामितुलसीदासकृत छिंदी ॥

.. Vairagya Sandipani by Gosvami Tulasidas ..

sanskritdocuments.org

September 11, 2017

.. Vairagya Sandipani by Gosvami Tulasidas ..

॥ वैराग्य संदीपनी गोस्वामितुलसीदासकृत हिंदी ॥

Sanskrit Document Information

Text title : vairAgyasandIpanI

File name : vairAgyasandIpanIHindiTulasidas.itx

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Tulasidas

Transliterated by : Ankur Nagpal ankurnagpal108 at gmail dot com

Proofread by : Ankur Nagpal ankurnagpal108 at gmail dot com

Description-comments : vairAgyasandIpanI

Latest update : January 28, 2017

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

September 11, 2017

sanskritdocuments.org

॥ अथ श्रीगोस्वामितुलसीदासकृत वैराग्यसंदीपनी ॥

दोहा -

राम बाम दिसि जानकी लभन दाखिनी ओर ।

ध्यान सकल कल्याणमय सुरतरु तुलसि तोर ॥ १ ॥

तुलसी भितै न मोड तम किअँ कोटि गुन ग्राम ।

दृश्य कमल हूँ नहीँ बिनु रबि-कुल-रबि राम ॥ २ ॥

सुनत लभत श्रुति नयन बिनु रसना बिनु रस लेत ।

भास नासिका बिनु लहै परसै बिना निडेत ॥ ३ ॥

सोरठा -

अज अद्वैत अनाम अलभ रुप-गुण-रहित जो ।

माया पति सोई राम दास डेतु नर-तनु-धरेठे ॥ ४ ॥

दोहा -

तुलसी यल तनु भेत डै मन बय कर्म डिसान ।

पाप-पुन्य द्वै बीज डैँ बवै सो लवै निदान ॥ ५ ॥

तुलसी यल तनु तवा डैँ तपत सदा त्रैताप ।

सांति छोई जब सांतिपद पावै राम प्रताप ॥ ६ ॥

तुलसी बेद-पुरान-मत पूरन सास्त्र बिचार ।

यल बिराग-संदीपनी अभिल ग्यान को सार ॥ ७ ॥

दोहा -

सरल बरन भाषा सरल सरल अर्थमय मानि ।

तुलसी सरलै संतजन ताडि परी पडियानि ॥ ८ ॥

यौपाई -

अति सीतल अति डी सुभदाई ।

सम दम राम भजन अधिकाई ॥

जड जुवन कौँ करै सयेता ।

जग मडँ बियरत डैँ अेडि डेता ॥ ९ ॥

दोहा -

तुलसी ऐसे कहुँ कहुँ धन्य धरनि वल संत ।
 परकाजे परमारथी प्रीति लिये निबलंत ॥ १० ॥
 की मुभ पट दीन्हे रहै जथा अर्थ भाषंत ।
 तुलसी या संसारमें सो बियारजुत संत ॥ ११ ॥
 बोलै बयन बियारि कै लीन्हें संत सुभावा ।
 तुलसी दुभ दुर्बयन के पंथ देत नहि पाँव ॥ १२ ॥
 सत्रु न काडू करि गनै मित्र गनै नहि काडि ।
 तुलसी यल मत संत को बोलै समता माडि ॥ १३ ॥

यौपाछ -

अति अनन्यगति छंद्री जता ।
 जाको हरि बिनु कतहुँ न थीता ॥
 मृग तृष्णा सम जग जिय जानी ।
 तुलसी ताडि संत पछियानी ॥ १४ ॥

दोडा -

अेक भरोसो अेक बल अेक आस बिस्वास ।
 रामरूप स्वाती जलद यातक तुलसीदास ॥ १५ ॥
 सो जन जगत जडाज डै जाके राग न दोष ।
 तुलसी तृष्णा त्यागि कै गडै सील संतोष ॥ १६ ॥
 सील गडनि सब की सडनि कडनि डीय मुभ राम ।
 तुलसी रडिअे अेडि रडनि संत जनन को काम ॥ १७ ॥
 निज संगी निज सम करत दुरजन मन दुभ दून ।
 मलयायल डै संतजन तुलसी दोष बिडून ॥ १८ ॥
 कोमल बानी संत की स्त्रवत अमृतमय आछ ।
 तुलसी ताडि कठोर मन सुनत मै न डोछ जाछ ॥ १९ ॥
 अनुभव सुभ उतपति करत भय-भ्रम धरै उछाछ ।
 अेसी बानी संत की जो उर भेटै आछ ॥ २० ॥
 सीतल बानी संत की ससिडू ते अनुमान ।

તુલસી કોટિ તપન હરૈ જો કોઉ ધારૈ કાન ॥ ૨૧ ॥

ચૌપાઈ -

પાપ તાપ સબ સૂલ નસાવૈ ।

મોહ અંધ રબિ બચન બહાવૈ ॥

તુલસી ઐસે સદગુન સાધૂ ।

બેદ મધ્ય ગુન બિદિત અગાધૂ ॥ ૨૨ ॥

દોહા -

તન કરિ મન કરિ બચન કરિ કાહૂ દૂખત નાહિં ।

તુલસી ઐસે સંતજન રામરૂપ જગ માહિં ॥ ૨૩ ॥

મુખ દીખત પાતક હરૈ પરસત કર્મ બિલાહિં ।

બચન સુનત મન મોહગત પૂરુબ ભાગ મિલાહિં ॥ ૨૪ ॥

અતિ કોમલ અરુ બિમલ રુચિ માનસ મૈ મલ નાહિં ।

તુલસી રત મન હોઇ રહે અપને સાહિબ માહિં ॥ ૨૫ ॥

જાકે મન તે ઉઠિ ગઈ તિલ-તિલ તૃષ્ણા ચાહિ ।

મનસા બાચા કર્મના તુલસી બંદત તાહિ ॥ ૨૬ ॥

કંચન કાંચહિ સમ ગનૈ કામિનિ કાષ્ટ પષાન ।

તુલસી ઐસે સંતજન પૃથ્વી બ્રહ્મ સમાન ॥ ૨૭ ॥

ચૌપાઈ -

કંચન કો મૃતિકા કરિ માનત ।

કામિનિ કાષ્ટ સિલા પહિચાનત ॥

તુલસી ભૂલિ ગયો રસ એહ ।

તે જન પ્રગટ રામ કી દેહા ॥ ૨૮ ॥

દોહા -

આર્કિચન ઇંદ્રીદમન રમન રામ ઇક તાર ।

તુલસી ઐસે સંત જન બિરલે યા સંસાર । ૨૯ ॥

અહંબાદ મૈ તૈ નહીં દુષ્ટ સંગ નહિં કોઇ ।

દુખ તે દુખ નહિં ઉપજૈ સુખ તૈ સુખ નહિં કોઇ ॥ ૩૦ ॥

सम कंचन काँचै गिनत सत्रु मित्र सम दीछ ।
तुलसी या संसारमें कात संत जन सोछ ॥ ३१ ॥
बिरले बिरले पाछये माया त्यागी संत ।
तुलसी कामी कुटिल कलि डेकी डेक अनंत ॥ ३२ ॥
मैं तं भेटयो मोड तम उग्यो आतमा भानु ।
संत राज सो जानिये तुलसी या सखिदानु ॥ ३३ ॥

सोरठा -

को बरनै भुष अेक तुलसी मडिमा संत की ।
जिन्हु डे बिमल बिबेक सेस मडेस न कछि सकत ॥ ३४ ॥

दोछा -

मछि पत्री करि सिंधु मसि तरु लेपनी बनाछ ।
तुलसी गनपत सोँ तदपि मडिमा लिप्पी न जाछ ॥ ३५ ॥

धन्य धन्य माता पिता धन्य पुत्र बर सोछ ।
तुलसी जो रामछि भजे जैसेहुँ डैसेहुँ छोछ ॥ ३६ ॥

तुलसी जाडे बदन ते धोपेहुँ निकसत राम ।
ताडे पग की पगतरी मेरे तन को याम ॥ ३७ ॥

तुलसी भगत सुपय भलौ भजै रैन दिन राम ।
छौयो कुल डेछि कामको जहाँ न छरि को नाम ॥ ३८ ॥

अति छौये भूधरनि पर भुजगन डे अस्थान ।
तुलसी अति नीये सुभद छिप अन्न अरु पान ॥ ३९ ॥

चौपाछ -

अति अनन्य जो छरि को दासा ।
रटै नाम निसिदिन प्रति स्वासा ॥

तुलसी तेछि समान नछि कोछ ।
छम नीकें टेभा सब कोछ ॥ ४० ॥

चौपाछ -

जदपि साधु सबडी बिधि छीना ।

तद्यपि समता उे न कुलीना ॥

यलु दलन रैन नाम उख्यरै ।

वलु नलत मान अगलनल मळुँ जरै ॥ ४१ ॥

दुडल -

दलस रतल अेक नलम सुरुँ उडडल लुक सुडु तललगल ।

तुलसी नलरु डै रडै दडै न दुडु डी अललगल ॥ ४२ ॥

रैन डु डूषन डुँदु डै दलवलस डु डूषन डलनु ।

दलस डु डूषन डलकुतल डै डलकुतल डु डूषन गलनु ॥ ४३ ॥

गलन डु डूषन धलन डै धलन डु डूषन तललग ।

तललग डु डूषन शलंतलडद तुलसी अडडल अदलग ॥ ४४ ॥

डुडुडलड -

अडडल अदलग शलंतलडद सलरल ।

सकल कललस न करत डुरडलरल ॥

तुलसी उर धलरै डु डु डु ।

रडै अनंद सलंधु मळुँ सुडु ॥ ४५ ॥

डुडुडुडु डलड संडडल डु तलडल ।

डुडुडुडु डुडु डुडु डुडुडु डुडुडु ॥

डुरडु सलंतल सुडु रडै सडलड ।

तळुँ उतडलत न डुडुडु अलड ॥ ४६ ॥

तुलसी अुडुडु सुडुतल संतल ।

सदल रडै अुडुडु डुडुडु अेकंतल ॥

कडल करै डडल लुग डुडुडुगल ।

डी-डुडुडु गडल-सुडु डु अंगल ॥ ४७ ॥

दुडुडुडु -

अतल सुडुतल अतलडुडु अडडल सकल कलडडल डुडु ।

तुलसी तलडुडु अतुडुडु गडुडुडु सलंतल लडलडुडु ॥ ४७ ॥

डुडुडुडुडु -

જો કોઈ કોપ ભરે મુખ બૈના ।
સન્મુખ હતૈ ગિરા-સર પૈના ॥
તુલસી તઉ લેસ રિસ નાહિં ।
સો સીતલ કહિએ જગ માહીં ॥ ૪૯ ॥

દોહા -
સાત દીપ નવ ખંડ લૌ તીનિ લોક જગ માહિં ।
તુલસી સાંતિ સમાન સુખ અપર દૂસરો નાહીં ॥ ૫૦ ॥

ચૌપાઈ -
જહાં સાંતિ સતગુરુ કી દઈ ।
તહાં ક્રોધ કી જર જરિ ગઈ ॥
સકલ કામ બાસના બિલાની ।
તુલસી બહૈ સાંતિ સહિદાની ॥ ૫૧ ॥
તુલસી સુખદ સાંતિ કો સાગર ।
સંતન ગાયો કરન ઉજાગર ॥
તામેં તન મન રહૈ સમોઈ ।
અહં અગિનિ નહિં દાહૈ કોઈ ॥ ૫૨ ॥

દોહા -
અહંકાર કી અગિનિ મેં દહત સકલ સંસાર ।
તુલસી બાંચૈ સંતજન કેવલ સાંતિ અધાર ॥ ૫૩ ॥
મહા સાંતિ જલ પરસિ કે સાંત ભએ જન જોઈ ।
અહં અગિનિ તે નહિં દહૈ કોટિ કરૈ જો કોઈ ॥ ૫૪ ॥
તેજ હોત તન તરનિ કો અચરજ માનત લોઈ ।
તુલસી જો પાની ભયા બહુરિ ન પાવક હોઈ ॥ ૫૫ ॥
જઘપી સીતલ સમ સુખદ જગમેં જીવન પ્રાન ।
તદપિ સાંતિ જલ જનિ ગનૌ પાવક તેલ પ્રમાન ॥ ૫૬ ॥

ચૌપાઈ -
જરૈ બરૈ અરુ ખીઝિ ખિઝાવૈ ।

રાગ દ્વેષ મહું જનમ ગંવાવૈ ॥

સપનેહું સાંતિ નહિ ઉન દેહી ।

તુલસી જહાં-જહાં બ્રત એહી ॥ ૫૭ ॥

દોહા -

સોઇ પંડિત સોઇ પારખી સોઇ સંત સુજાન ।

સોઇ સૂર સચેત સો સોઇ સુભટ પ્રમાન ॥ ૫૮ ॥

સોઇ ગ્યાની સોઇ ગુની જન સોઇ દાતા ધ્યાનિ ।

તુલસી જાકે ચિત ભઈ રાગ દ્વેષ કી હાનિ ॥ ૫૯ ॥

ચૌપાઈ -

રાગ દ્વેષ કી અગિનિ બુઝાની ।

કામ ક્રોધ બાસના નસાની ॥

તુલસી જબહિ સાંતિ ગૃહ આઈ ।

તબ ઉરહી ઉર ફિરી દોહાઈ ॥ ૬૦ ॥

દોહા -

ફિરી દોહાઈ રામ કી ગે કામાદિક ભાજિ ।

તુલસી જયોં રબિ કે ઉદય તુરત જાત તમ લાજિ ॥ ૬૧ ॥

યહ બિરાગ સંદીપની સુજન સુચિત સુનિ લેહુ ।

અનુચિત બચન બિચારિ કે જસ સુધારિ તસ દેહુ ॥ ૬૨ ॥

॥ ઇતિ શ્રીમદ્ગોસ્વામીતુલસીદાસકૃત વૈરાગ્યસંદીપની સંપૂર્ણમ્ ॥

Encoded and proofread by Ankur Nagpal ankurnagpal108 at gmail dotcom

.. Vairagya Sandipani by Gosvami Tulasidas ..

Searchable pdf was typeset using generateactualtext feature of Xe_{La}TeX 0.99996

on September 11, 2017

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

